

VALTIOVARAINMINISTERIÖLLE

Viite: Suomen tuomariliitto ry:n oma-aloitteinen lausunto: Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi nimikirjalain kumoamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Asia: VN/1084/2021

Suomen tuomariliitto ry, myöhemmin Tuomariliitto, toteaa, että Valtiovarainministeriö ei ole pyytänyt otsikossa mainitusta lainsäädäntöhankkeesta lausuntoa Tuomariliitolta, mutta ottaen huomioon hankkeen merkityksellisyys tuomareille ja esittelijöille Tuomariliitto pitää perusteltuna lausua asiasta.

Tuomariliitto viittaa Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestön Jukon, Suomen Lakimiesliitto ry:n, Rovaniemen hovioikeuden, Helsingin käräjäoikeuden sekä oikeuskanslerin asiassa antamiin lausuntoihin.

Tuomariliitto toteaa, että lainsäädäntöhankkeen tavoitteeksi asetettua yksittäisen virkamiehen yksityisyyden suojan parantamista voidaan pitää erittäin hyvänä asiana. Järkevänä kehityssuuntana voidaan pitää myös voimassa olevan lainsäädännön päällekkäisen sääntelyn purkamista.

Nimikirjalain mukaiset julkiset nimikirjaotteet ja niissä olevat tiedot ovat viime aikoina olleet epätarkoituksenmukaisen käytön välineinä esimerkiksi siten, että nimikirjatietoja on käytetty tuomareiden painostamiseen. Julkisesti saatavissa olevia tietoja on levitetty epäasiallisesti ja edelleen nimikirjatietojen avulla on pyritty epäasianmukaisesti vaikuttamaan tuomareiden toimintaan. Kysymys on ollut maalittamisesta. Tätä ongelmaa ei kuitenkaan pitäisi ratkaista kumoamalla nimikirjalainsäädäntöä vaan muuttamalla nimikirjan julkisuutta.

Tuomariliitto toteaa, että virka- ja virkasuhteisiin nimittämistilanteissa nykyisen nimikirjalain 4 §:n mukaisella nimikirjanotteella on suuri merkitys. Tuomari- ja esittelijänimitysten osalta nimikirjanotteesta ilmenevät kootusti merkitykselliset työhistoriatiedot, joihin virkamies on voinut luottaa. Tuomioistuimissa työskentelevien kannalta nimikirjan nauttima julkinen luotettavuus korostuu, koska usein vakituiseen esittelijän tai tuomarin virkaan hakevat henkilöt ovat olleet useissa määräaikaisissa virkasuhteissa, työskennelleet mahdollisesti useissa tuomioistuimissa sekä laajemmin oikeushallinnon virastoissa tai muussa valtion palveluksessa. Tuomariliitto katsoo, että nimikirjanotteesta luopuminen asettaa virkoja ja virkasuhteita hakevat tuomarit ja esittelijät erittäin haasteelliseen tilanteeseen, koska nimikirjanotteesta luopuminen tarkoittaa käytännössä sitä, että työnhakijan tulisi esittää

alkuperäiset todistukset aikaisemmista mahdollisesti lukuisista määräaikaisista virkasuhteistaan. Vaikka ehdotettu käytäntö vastaisi yksityisen sektorin käytäntöjä, voitaneen pitää täysin epätodennäköisenä, että tuomioistuinlaitoksen virkaan tai virkasuhteeseen yksityiseltä sektorilta hakeva henkilö olisi ollut työuransa aikana läheskään niin monissa määräaikaisuuksissa kuin missä tuomioistuinlaitoksen palveluksessa pitkään työskennelleet henkilöt ovat olleet. Tuomariliitto katsoo, että nimikirjanotteesta luopuminen asettaisi tuomarin virkoja – ja virkasuhteita tuomioistuinlaitoksen sisältä hakevat henkilöt tosiasiasa muita huonompaan asemaan ja lisäisi viranhakijoiden työmäärää kohtuuttomasti.

Mahdollinen nimikirjalain kumoaminen tulee lisäämään merkittävästi myös henkilöstöhallinnon työtä tuomioistuimissa. Tästä syystä Tuomariliitto yhtyy Helsingin käräjäoikeuden lausuntoon siitä, että ehdotettujen muutosten toteutuessa on varmistettava, että aiheutuvien muutostarpeiden, erilaisten tarkastusten, mahdollisten uusien rekistereiden ja uusien käytänteiden toteutukseen ja seurantaan osoitetaan riittävät resurssit.

Tuomariliitto huomauttaa lisäksi, että tuomioistuinlaitoksen nimitystilanteissa kaikilla aikaisemmilla virka- ja virkasuhteilla on olennainen merkitys arvioitaessa hakijoiden välistä ansioituneisuutta. Tämän vuoksi nykyisen kaltainen nimikirjaote on tarjonnut lähtökohtaisesti luotettavan ja suhteellisen helppolukuisen selvityksen viranhakijoiden palvelussuhdehistoriasta.

Edellä mainituista syistä ehdotusta nimikirjalain kumoamisesta ja nimikirjanotteesta luopumisesta ei voida esitetyssä muodossa pitää kannatettavana.

Sen sijaan Tuomariliitto pitää kannatettavana hallituksen esityksessä esiin tuotua vaihtoehtoa nimikirjalain kumoamiselle. Myös tämä, lainsäädäntöhankkeen jatkovaiheessa hylätty, mahdollisuus uuden nimikirjalain säätämisestä olisi johtanut nykyisen lain kumoamiseen, mutta se olisi mahdollistanut nimikirjanotteen säilymisen ja ottanut huomioon henkilötietojen säilyttämiseen, luovuttamiseen ja käsittelemiseen liittyvät erittäin keskeiset tietosuojanäkökohdat.

Mikäli nimikirjalaki ehdotetun mukaisesti kumotaan ja nimikirjanpitovelvollisuus poistetaan, on virka- ja virkasuhteita hakevien tuomareiden ja esittelijöiden näkökulmasta erittäin tärkeää, että työnantaja myös jatkossa kerää tietoja työnhakijoista ja nimitettävistä henkilöistä sen perusteella, mikä on olennaista työtehtävän ja työnantajan oikeuksien ja velvollisuuksien kannalta. Koulutus- ja osaamistietojen lisäksi työnantajan tulee myös jatkossa kerätä tietoja palvelussuhdehistoriasta koko työuran ajalta. Tietojen tulee olla helposti niiden henkilöiden saatavissa, joita ne koskevat. Henkilötietojen keräämisen, henkilötietojen luovuttamisen sekä käsittelemisen osalta Tuomariliitto kannattaa lainsäädäntöhankkeessa ehdotetun tavoin, henkilötietojen käsittelyn tarpeellisuus- ja tietojen minimointia koskevien vaatimusten noudattamista sekä tietojen käsittelyn rajoittamista.

Tuomariliitto toteaa edelleen, että mikäli nimikirjalainsäädäntö kumotaan, on tärkeää, että muutostilanteessa virastot ja laitokset saavat selkeät ohjeet ja tukea siihen, että muutos tapahtuu sujuvasti ja kuormittaisi mahdollisimman vähän virastojen hallintoa, kuten Rovaniemen hovioikeus on lausunnossaan todennut.

Mikäli vaihtoehtona nimikirjalle pidetään tietojen tallentamista Kieku-järjestelmään, edellyttäisi tämä Tuomariliiton näkemyksen mukaan järjestelmän voimakasta kehittämistä vastaamaan nykypäivän vaatimuksia. Nykytilanteessa Kiekua ei voitane pitää kovin selkeänä eikä myöskään erityisen luotettavana järjestelmänä, kun otetaan huomioon vuosien aikana muun muassa virkasuhteiden vaihtumisiin ja ikälisätietoihin liittyneet ongelmat ja epäselvyydet.

Hallituksen esitysluonnoksessa on pidetty lähtökohtana sitä, että henkilön siirtyessä valtionhallinnossa virastosta toiseen nykyinen käytäntö tietojen siirtymisestä jatkuisi ennallaan ilman, että siitä nimenomaisesti säädettäisiin. Tuomariliitto pitää erittäin tärkeänä, että työntekijän siirtyessä valtion virastosta toiseen palvelussuhteeseen liittyvät merkitykselliset tiedot, myös aikaisemmat palvelussuhdetiedot, siirtyvät vastaanottavalle virastolle. Kuitenkin hallituksen esityksessä esitettyä tulkintaa siitä, että tietojen siirtäminen olisi mahdollista ilman asiaa koskevaa lainsäädäntöä tai henkilön nimenomaista suostumusta, voitaneen pitää, oikeuskanslerin lausunnossaan toteamin tavoin, jossain määrin kyseenalaisena.

Tietojen siirtoon liittyvät mahdolliset ongelmakohdat huomioon ottaen Tuomariliitto kannattaa Suomen Lakimiesliitto ry:n lausunnossaan esittämää lopullista nimikirjanotetta, joka annettaisiin virkamiehelle virkasuhteen päättyessä. Lopullisen nimikirjanotteen tulisi koskea paitsi ennen nimikirjalain kumoamista koskevaa aikaa, mutta myös lain kumoamisen jälkeistä aikaa. Ehdotettu lopullinen nimikirjanote tai lain kumoamisen jälkeen muun niminen asiakirja toimisi jatkossa nimitysten yhteydessä vaadittavana alkuperäisenä asiakirjana.

Lausunnon valmistelu

Lausuntoa on valmisteltu Tuomariliiton hallituksessa. Lausunnon kirjoittamiseen ovat osallistuneet vakuutus oikeustuomari Anna Pitkänen ja kärjätuomari Samuli Yli-Rahnasto. Tuomariliiton hallitus on käsitellyt lausunnon 15.8.2022.

Helsingissä 16.8.2022

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry

Anna Pitkänen
puheenjohtaja

Minna Hällström
varapuheenjohtaja

Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry toimii tuomioistuinlaitoksen kehittämiseksi sekä sen merkityksen ja tuomarin riippumattoman aseman säilyttämiseksi yhteiskunnassa. Tuomarikunnanyhteisenä järjestönä Tuomariliitto valvoo ja edistää jäsentensä ammatillisia ja muita yhteisiä pyrkimyksiä.